

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) 120 Lei pe an.
„Foaia Interes.“ (4 pag.) 80 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei
pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foaie pentru popor.

Apare **JOIA**

Director: **Ioan Moța.**

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în bani
țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

Noua lege administrativă.

— Pentru Comune și Județ. —

A fost votată de Adunarea Deputaților după o scurtă desbatere de 3 zile.

În firul desbaterii asupra ei, s'au arătat părțile ei bune de apărători, dar au ieșit la iveală și părțile care vor aduce îngreunări cetățenilor.

Legea schimbă mult felul de organizare de azi al satelor, comunelor, preturilor și județelor. Ea vine sămă de starea de astăzi a satelor și spune:

Sunt recunoscute sate mici, care nu au nici 600 de locuitori (suflete) și sate cu peste 600 de locuitori.

Cele sub 600, nu-s îngreunate de conducere mai de seamă, ele se dezvoltă cam ca în vremile de demult, prin adunarea capilor de familie din sat, cari ei țin locul de „Conziliu sătesc“. (Asta e pusă în lege mai ales fiindcă în Basarabia se mai conduc și azi unele sate mici în acest fel bătrânesc. Li-s'a lăsat puțința a se conduce și pe viitor așa).

Satele peste 600 locuitori se conduc de Conziliu comunal nume ales (cam ca cel de azi) și de ceva slujbași, ca oameni de letură cu „comuna“.

Iar fiindcă o conducere bună e cea cu cheltuială pentru un sat de el și de 1000—2000 de locuitori, pentru a avea o conducere bună, legea așază ca instanță mai sus decât satul: Comuna, care se cere să fie de cam 10.000 de locuitori, pentru a-și putea ține slujbași de oșă unei bune conduceri. În acest scop se leagă de oaltă mai multe sate, formând o „comună“, și purtând împreună cheltuielile unei conduceri depline. (E aceea ce am noi în Ardeal și Banat „Notariatul cercual“. Fiindcă un notar, cu școală și cu răspunderet, reunește mai bine plătit, se unesc 2-3-4 sate ca să-l susțină. Așa se face în Regatul Regat cu „Comuna“, și prin noua lege tot așa).

Dar fiindcă în Ardeal sunt multe sate mari care sunt în stare să-și susțină singure primăria lor, ba și pretorul lor, — legea dă voie ca și în viitor comunele cari se cred în stare a-și purta cheltuielile cu primăria lor deosebită și cu slujbașii Conziliului și Delegația și cu ce mai cere noua lege, — același pot (dacă vreau) să rămână și mai departe ele de sine, și fără a avea

10.000 locuitori, purtându-și singure toate cheltuielile.

Peste „Comună“ urmează, ca și azi, ca instanță cu o treaptă mai sus „Pretura“, iar peste mai multe Preturi: „Județul“, — iar peste județ, ca lucru nou: „Directoratul“ ținutului.

Acum laca ce slujbași și adunări hotărâtoare în treburile obștei, se cer prin noua lege:

1. La Sat (mai mic sau mai mare): Un primar sătesc, un *Ajutor de Primar* și *Adunarea Sătească* (asta în satele sub 600 suflete, în loc de „Conziliu“, și stând din întrunirea Capilor de familie); în satele peste 600 suflete, se alege și un „Consiliu“ (sfatul comunal) și din el o „Delegație a Conziliului sătesc“. — Apoi: *Secretar sătesc* și *Incasator* (strângătorul dărilor) sătesc; și: *Străjeri*.

2. La Comună: *Primar comunal*, *Ajutori de Primari* (2—3 după cum îi va cere nevoia), *Conziliu Comunal*, *Delegația Conziliului*: *Notarul comunal*. *Servicii comunale* și *Birouri* (cancelarii pentru osebite trebuințe).

3. La Pretură: *Primpretor*, *Pretori* și *Secretarii Preturei*.

4. La județ: *Prefectul*. *Conziliu județan*, *Delegația Conziliului județan*, apoi *Președintele Delegației județene* și *Inspectori județeni*; *Servicii județene* și *Birouri*; *Secretar general al Conziliului județan*.

5. La Directorate (instanța nouă, pusă peste mai multe Județe) se cer următorii slujbași și cancelarii cu ajutoare: Un *Director Ministerial*, cu rang de *Ministru subsecretar de Stat*; — *Secretari Generali ai Directoratului* (se pun mai mulți, având grija peste mai multe județe) cari vor fi în rang cu *Secretarii Generali din Ministeriile din București*, — *Șefii Serviciilor ministeriale*, anume: de fiecare Ministeriu din București se pune aci un „Serviciu“ (un rând de slujbași în legătură cu el) și în capul fiecărui „Serviciu“, un „Șef“, de tot 7 astfel de Șefi la un Directorat; alte „Servicii“ (cancelarii cu slujbași lor) osebite ale Directoratului, și „Birouri“ ministeriale; *Comitetul central de revizuire* un fel de instanță de apel stând din 11 membri) ale Directoratului; alte *Comitete de reunire*, după Minis-

tere, cu câte 7 membri, de tot 49; *Secretarii acestor Comitete*, — *Delegația permanentă regională*; *Inspectori generali administrativi* apoi:

„*Parlamente Regionale*“, adică o *Adunare de Deputați*, dar nu pe țară, ci pe Ținut (pe provincie, peste 8—10 județe), stând din 7 conziliile ale asociațiilor județelor (adecă de fiecare Ministeriu, un mic Sfat sau Parlament, care să desbată aci la *Directorat* treburile județelor). Întreg parlamentul acesta al *Directoratului* stă din vre-o 600 de deputați, aleși și trimiși de județe; — *Administrația* (purătorii de socoteli) a acestui Parlament directorial; — *Delegația permanentă a Directoratului*; — *Președintele acestei Delegații* și *Vicepreședinții* acestuia.

Din înșirarea aci a Slujbașilor și a Adunărilor de controlă a lor, apoi a „*Serviciilor*“ (cancelariile osebite ale osebitelor ramuri de muncă de cancelarie), — se vede, că *Administrația țării* se îmbogățește cu un foarte însemnat număr de slujbași și instanțe noi, și la sat, și la comună și la județ, — dar mai ales e un ciucur mare de slujbe și slujbași la „*Directorat*“.

De pildă e nou: „*Incasatorul*“ la sat. Știi ce slujbă însemnată e asta? O spune legea: *Incasatorul el singur va aduna toate dărrile*, de ori ce fel, și comunale și județene și de stat, — și apoi el le trimite mai departe unde se cade. Nu se mai plătește la Primar în primărie (unde erau slujbașii și banii se puneau îndată în *Casa de fier a comunei*. Acum d. *Incasator* îi va ține la el... (Câți de aceștia vor umple temnițele!).

Noua rânduire a conducerii satului, comunei, județului și Directoratului, poate să fie mai bună decât cea de azi, cu trepte mai puține, — dar, lucru vădit că va cere și cheltuieli mari.

Un pricepător a făcut socoteala, și spune că cele 7 Directorate noi, vor cere cheltuieli de un miliard și jumătate pe an!

Și încă se mai cer Directorate: Cei din Dobrogea cer unul la Constanța, — cei din Galați unul acolo.

Noile scaune de conducere!

Fiind vorba de așezarea acestor Directorate, dl Iorga a spus, că și dacă se fac, conducerea lor nu trebuie așezată în vechile culturi de putere străină, la Chișinău, la Cernăuți, la Cluj sau Timișoara, ci în puncte noi, în locuri noi, ajutând prin asta dezvoltarea unor orașe

românești, — căci din cele numite, nu în curând vei face orașe românești!

Planul nu e rău. Iacă chiar noi în Ardeal și Banat, am cere să se așeze Directoratele, cari sunt în nima de conducere în viitor, în alt loc decât la Cluj și Timișoara.

În Ardeal cel mai potrivit loc ar fi Alba Iulia, — azi încă mică și pe care în scurt ai putea-o româniiza bine, dându-i aci *Directoratul* pentru Ardeal și *Prefectura* (care era la Aiud).

Iar pentru Banat ar fi potrivit Lugojul, pe care în 10—20 de ani l'ai putea avea ca frumos oraș românesc.

Cei chemați, cereți aceste!

Vecina Polonia

Îngăduie României vre-o 50 de munți pentru pășunat.

La hotarul României spre Polonia, linia de hotar ce s'a dat Poloniei prin pacea dela Paris, viră un colț de hotar așa ca o pană (ic) în costele României în județul Maramurăș.

Prin acea linie multe comune românești din acel hotar, erau lipsite de ce le era mai de folos pentru economia lor de vite: de un însemnat număr de munți, fără de cari acele comune erau primejdulte rău în economia lor.

Guvernul român s'a pus în înțelegere cu cel polon, ca să facă acolo o îndreptare de hotar așa, cum cere buna dreptate a poporului locuitor pe acel pământ.

Și cu bucurie aflăm, că vecinii Poloni s'au lăsat ușor înduplecați de dreptatea cererii românești, și s'au învoit să lase să treacă dela ei la satele românești de graniță, vre-o cincizeci de munți, — cu cari acele comune sunt pe viitor foarte ajutate.

In Liceul militar

dela Târgu-Murăș, se vor primi în toamna asta — numai tineri din Ardeal și Banat.

Guvernele dela București, după ce hotarele țării s'au întins și asupra Ardealului și Bucovinei și Basarabiei, privesc toate aceste ținuturi, ca o singură vatră obștească a neamului. Și așezămintele de trebuință pentru viața și dezvoltarea neamului la un loc, le privesc ca ale întregului neam,

ale Țării întregi, ori unde s'ar afla așezate ele.

Asta cu scop de a deprinde neamul românesc să se simtă unul și același, la el acasă, în orice colț de țară ar avea fiii lui de căutat ceva.

Așa au fost socotite și Școlile Militare, sau mai ales școlile militare.

Din țară se ridică cereri de mii de tineri, să fie primiți în Școlile Militare: de Infanterie, de Cavalerie, de Artilerie, de Aviație, de Marină, sau, cei mai tineri, în Liceele Militare, cari îi pregătesc pentru Școlile Militare de mai sus.

Ei, bine, cererile lor se iau în cumpănire și cei cari pot fi primiți (după reușita examenului de primire) sunt împărțiți la Școlile Militare din București, din Ploiești, dela Mănăstirea Dealului, dela Iași, din Sibiu, din Cernăuți, din Craiova, din Chișinău și de aiurea. Nu se ține samă că tinerul e din ținutul cîtare, să fie la Școala ținutului lui. — Din potrivă, mai bucură e trimes tinerul din Oltenia în Ardeal, căci aduce cu el firea lui, felul lui de a vorbi, de se amestecă cu cele de aici; — cel din Basarabia la Craiova, cel din Moldova în Bucovina sau la Timișoara. — Așa se amestecă unii dintr'un ținut cu alții din alt ținut, — pentru ca din amestecul lor, să iasă, contopit, un suflet la fel, intruchipat din al unora și al altora, — sufletul românesc al țării mărite.

Cei ce așa au gândit și au făcut, nouă ne pare că nu au greșit. La început li-i cam greu firilor deosebite și unora și altora, simțindu-și deosebiriile mai de grai, mai de simțire, mai de năravuri, — dar apoi se dau unii după alții și se trezesc bine înfrățiți.

Celor ce mereu cer că: Ardeleanul ori Bănățeanul să crească și să trăiască și mai departe numai aci în Ardealul și Bănatul lor, — Basarabeanul în Basarabia lui, Bucovinianul în cuibușorul lui, — li s'a spus mereu, că: Binele cel mai presus al neamului, nu asta o cere! — Căci făcând așa, lăsându-i mereu cu mămăliguța lor, nu ajungi în grabă la o unire sufletească a tot neamul!

Noi cei de azi mai rămânem așa pe jumătate streini cu firile unii de alții, — dar copiii nostri trebuiesc crescuți așa fel, ca ei, când vor fi mari și hotărâtori în viața țării, toți una să se simtă, dela Nistru pîn' la Tisa, dela Hotin și Cetatea-Albă, pîn la Timișoara!

Acestei uniri sufletești îi ajută mult armata însăși, prin trimiterea soldaților dintr'un cap de țară la slujbă în ceealaltă latură a țării, — și pe tinerii ce se pregătesc pentru a fi ofițeri în armată, trimițându-i la școlile lor, în toate părțile țării, așa împestritați, mestecați.

Nu știm cine a cerut guvernului de acum, să facă o abatere dela acest obicei de pînă aci, și la Liceul Militar din Târgu-Morăș (în Ardeal) în toamna asta, să nu pri-

mească decât elevi din Ardeal și Bănat. Ca să se vadă de n'o fi mai bine așa?

Și conducerea Liceului s'a spus și dă de știre, că în vara asta să nu și mai înainteze la Direcțiunea ei cereri de primire, nici elevi din vechiul Regat, nici în Basarabia, nici de aiurea, numai din Ardeal și Bănat.

De data asta așa va fi. E un început de a ne încălzi fiecare numai la focul de pe vatra sa, și a respinge pe cel din alt ținut, ce și-ar cere și el primire la noi.

Să dea D-zeu să iasă lucru bun din el. Dar părerile sunt foarte împărțite asupra acestei măsuri.

Căci, zic cei de altă părere, — o fi că veneau la școlile noastre din Ardeal, — la cele militare, și tineri din alte părți de țară, — câte câțiva, prea puțini, și la Școlile Normale (de învățători) și la cele „medii“ (Licee, mai ales la cele apropiate de hotarele vechiului Regat), — ba câțiva și la Universitatea noastră din Cluj sau la Politehnica din Timișoara. — În schimb sunt de 4—5 ori și de 10 ori mai mulți tineri dela noi duși la Școlile militare din Vechiul Regat, Școli înalte și de specialitate, de tot telul.

Dacă le-ar veni și acelor școli gândul de a nu primi decât tineri din Vechiul Regat, noi n'am avea de ce ne bucura. Am avea prea mult de pierdut.

De aceea sunt mulți de părere, să nu ne închidem așa între zidurile noastre de „Ardeleani și Bănățeni“, că mai curând ne poate fi asta nouă spre pagubă, decât celorlalți.

Ce vrea Ministrul Muncii?

Să dea o puternică lovitură creștinismului în țara noastră.

Ministrul Muncii a ticluit un plan de lege, la părere „nevinovat“, dar în faptă foarte viclean și primejdios pentru pacea noastră, a creștinilor locuitori în această țară.

Dumnealui a pregătit planul de schimbare a Legii pentru răpaușul Duminecii.

După legea de azi, o zi pe săptămână e zi de odihnă pentru toată țara, — și aceea e Dumineca.

Di Ministrul spune: Nu la toți le place să odihnească Dumineca, ci sunt unele soluri de negoțuri, cari ar odihni mai bine în altă zi de peste săptămână, iar Dumineca să-și ducă nainte negoțul lor, lucrul lor.

Și de aceea în planul său de lege, — ministrul propune, că mai ales la sate, dar și la orașe, pentru anumite negoțuri ziua de odihnă să nu fie obligată a fi Dumineca, ci o altă zi din săptămână, după firea negoțului...

Se vede cale de o postă copita celor ce-l cer Ministrului o astfel de schimbare a legii răpaușului săptămânal: Sunt Jidanii, cari cred că acum e vremea lor, să ceară nu numai drepturi de-opotrivă cu creștinii, cu Românii, în această țară, ci să-și zmulgă drepturi peste ale acestora!

Nu le place lor ca ei să sârbeze cu noi creștinii ziua Domnului, ei ei, — sub un cuvânt oarecare, prin o viclenie oarecare, să ajungă a-și sălba ziua lor de odihnă: Sâmbătă!... Că Sâmbăta nu-i zi de prea mare „ghișeft“, că muncitorii în acea zi își au punga mai goală, așteptându-și plata. În acea zi își iau plata, iar Duminecă au punga mai durdulie, de aceea Dumineca e potrivită pentru a trage cu ochiul spre punga muncitorului, lăsându-i deschisă ușa prăvăliei (dughenei, bolții) și ușa crâșmei!

Și dai două lovituri de-odată: întâi îi ataci punga, și tragi la tine, la negustorul de orice fel, bănuții oamenilor, a doua dai lovitură bună bisericii creștine! Că mulți sunt cei săraci cu duhul, cari în loc să meargă la biserică pe un cîș două, să mulțumească lui Dzeu că i-a ajutat de a lucrat iară o săptămână și să-l roșge să-i ajute și în săptămâna ce vine, — se rătăcesc spre crîșma sau prăvălia jupânului, care și-a sârbat „Dumineca“ lui ieri, Sâmbătă, și azi are poftă de „negoț“...

Și încă ceva: După legea de azi, Școlile toate lucrează Sâmbătă și odihnesc Dumineca. După ce Jidanii reușesc a strica dreptul Duminecii în negoț, vor cere dreptul acela de răpauș și privitor la școală. Jidanașii lui să nu fie obligați a cerceta școala Sâmbăta... Și altele.

E de mirat, ce gând smintit trece prin capul dlui Ministru al Muncii.

Adecă-i de mirat pentru cine nu le pricepe toate. Pentru noi nu. Ministrul Răducanu, s'a urcat în scaunul de Ministru al țării, din scaunul de de slujbaş la Marmorosch-Blank. Acolo a crescut. Acolo și-a adăpat sufletul. Pentru el dorința lui Marmorosch-Blank e... poruncă! Și guvernul, durere, ține foarte samă de tot ce dorește, ce pofteste, casa de îndrumări Marmorosch-Blank...

Și poate aiurea să avem norocul de a se pune împotrivire acestui plan ticălos, care ar da o cruntă lovitură creștinismului în țara noastră, cea cu trecut atât de frumos creștinesc.

Ies Generalii din Senat.

Un lucru dureros ne-a fost dat să ni se vestească săptămâna trecută:

Se știe că Paramentele anilor trecuți au adus o lege cuminte și dreaptă: au spus că: Generalii cei mai sus puși în marele războiu ce trecu, anume: Șeful Marelui Stat Major al Armatei, dela care pornea adecă conducerea războiului, apoi Generalii cari au fost Comandanți de Armată pe front (o „Armată“ stînd din 2—3 Corpuri de armate), — acela, în semn de mulțumită și recunoștință a țării, pentru că au condus Armatele lor așa de brav și norocos în cumplita încăerare și încordare pentru mărirea țării, — să fie numiți Senatori pe viața în Senatul Țării (Statul Bătrânilor). Ei sunt o podoabă a celui Sfat, o mândrie a lui.

Săptămâna trecută Senatul a înțarțit de „Senator de drept“, membru pe viață, și pe ticălosul C. Stere, cel care în timp când acești Generali făceau cele mai eroice încordări pentru apărarea hotarelor țării și mărirea ei, — el era la coate cu dușmanul cotropitor, tipărea o foale plătită de Nemți zisă „Lumina“, prin care îndemna pe soldații români să nu mai asculte de Generalii lor, ci să lapede armele și să dea țara Nemților și Ungurilor, și pe Regele Ferdinand și Familia lui Regală să o alunge din țară, iar România să fie alipită la Austro-Ungaria, și a cerut în tronul ei pe regele Carol al Ungariei!

S'au găsit unele suflete slabe cari l'au ascultat (căci foala era aruncată cu tunuri în tranșeele românești), și au dezertat. Aceia zac azi în temniță pe mulți ani.

Iar indemnătorul lor, e pus în rîndul generalilor celor cu medalia „Mihai-Viteazul“ pe pept!..

Asta așa a scârbit pe Generalii din vorbă, că ei au declarat sârbătorește în fața Senatului, că din clipa ce Stere va fi pus alături de ei, — locul lor nu mai e în acest Senat!

Și fiindcă senatorii au hotărît că primesc pe Stere (puteau și să-l respingă), generalii Prezan, I. Popovici, și Văitoianu, au și plecat din Senat!, — ca din o casă în care a fost poftit un mișel, lângă care ei nu se pot păta stînd.

E la toată întâmplarea o pildă foarte rea pe care o dă guvernul și oamenii săi, ținînd în acest fel în brațe pe un vânzător de țară ca Stere!

Pilda lui e spălată doar în ochii tinerimei și a noastră a tuturor, prin bărbăteasca și patriotică pășire a Generalilor-eroi! Ei să trăiască!

De-ale comuniștilor.

Pe „Valea Jiului“ (pe la Petroșeni, Vulcan, în județul Hunedoarei) s'au petrecut zilele trecute lucruri foarte grăitoare:

Comuniștii, de pe acea Vale, încrezuți că guvernul, care i-a văzut la timpul său, așa de bucuros, la Albaulia și a primit ajutorul lor în alegeri, le iartă totul, în semn de mulțumită, — s'au pus să se „organizeze“ (rînduiescă) pe tață și că mai văzut de lume, ca cuibar zdrăvăn de nebuni ai lumii, de comuniști.

Și-au făcut 3 steaguri noi și mari roșii ca focul, — ca focul pe care l'ar pune ei țării de ar putea!, — și au cerut voe să facă „sfîntirea“ acelor steaguri cu paradă răsuna toare și cu ieșire în stradă!

Deregătorile au văzut că astă n'ar fi o faptă prea patriotică și de buni cetățeni, ci doar mai curînd o „demonstrație“ (arătare potrivnică statului național român, și de aceea nu le au dat voe a ieși cu mulțime în uliță. Mai ales cu steagurile acele internaționale nu!

Asta i-a supărat rău pe „tovarășii“ de ieri și, ei s'au repezit în stradă cu steagurile lor și — peștoia deregătorilor.

Așa, mai ales după ce căpeteniile comuniste, Gârboveanu, Brăncuș și Brăncuș au rostit vorbiri aprinse deregătorile s'au văzut silite să le

trevie! Și au arestat pe neastâmpărații lor capi, Gârboveanu, Braica și Brăcianu, la spatele cărora se ascunde vesperul de Jidani și Unguri și toți răii și dușmanii noștri.

A ajuns guvernul acolo unde i s'a spus de mult: Cu acești răi nu poți lucra împreună, și nu-i bine să te dai în coate nici când ești în opoziție, că te fac de rușine după ce îl ridici din întunec!

Și iacă-i chiar așa!

NOUTAȚI

Vom avea tren electric dela Brașov la București. În parlament s'a adus spre dezbateră Legea care dă unei Societăți cu participare străină, dreptul de a preface linia ferată București-Brașov, în linie dusă cu electricitate.

Paștile în anul viitor, se nimeresc să fie pe placul tuturor, și a celor ce țin la calendarul îndreptat, și a celor ce țin, băbește, la calendarul „din bătrâni”. Purtătorii de grijă de trebile sfintei biserici, cei 18 Arhieri ortodocși cari formaseră „Sfântul Sinod”, au hotărât, după îndrumările Calendarului îndreptat, că Paștile să fie sărbate în 1930 în ziua de 20 April. Dar această zi este aceeași cu 7 April după Calendarul vechiu, — așa că de data aceasta vor fi împăcați și cei ce se zbat pentru ținerea vechiului Calendar privitor la sărbarea Paștilor. — Oamenii cuminți însă, nici nu-și bat capul cu acest lucru: Sfântul Părinți intrunți în Sfântul Sinod (Marele Sfat al Arhierilor) știu cum e mai bine, și creștinul cumințe nu se mai face el judecător peste hotărârile lor, ci le urmează cu pace.

Canalul Argeș-București — Dunăre e pe cale a se înfăptui. O Societate a Băncilor românești din țară, sprijinită pe o societate engleză, va începe lucrările de a lega Bucureștii cu Dunărea, prin un canal (iaz uriaș, întărit) așa fel adâncit și zidit, ca pe el să poată veni vapoare cu mărfuri de pe Dunăre până la București. Apa Argeșului se îndrumă, dela un punct din sus de București, prin canal spre București și de aci, sporită cu apele Dâmboviței și altele, la Dunăre. O lege, care se va primi zilele astea, îi dă împuternicire. Lucrarea va fi scumpă. După 50 de ani tot ce se face acum, rămâne Statului.

În Prundu-Bărgăului s'a dat la 20 Iulie producția teatrală organizată de societatea literară „L. Rebreanu”. S'a jucat piesa „Femei ciudate” de dsoara Lucreția Plăian, și dnii Ioan Ilea, Stăjărean, Nicu Greaur și Paul Mercan, — spre deplina mulțumire a celor de față. Dl Iuliu Someșan a cântat foarte reușit, bine. Iar dsoarele Lucreția Plăian, Aurelia Stăjărean, Lenuța Moldovan, Mărioara Albu și dnii Ilea, Graur, Merean, au jucat de tot bine piesa hazlie „Nătăfleța”. — Îi pomenim cu laudă ca pe tineri zeloși și iubitori de artă.

Congres misionar se ține în toamna acestui an, în 6-8 Oct. la Chișinău, — unde se vor face cercetări și chibzuiri asupra rostului, ba datorinței de misionarism a preoților. Se vor arăta și cerceta metodele (apucăturile) sectorilor și cele ce sunt a se pune lor împotriva. Cei ce vor lua parte, vor primi acolo unii dela alții fericite îndrumări și pregătiri pentru luptă de mare însemnătate ce au s'o ducă azi preoții noștri împotriva violenței și răutății agenților sectelor.

Preoții cari ar dori să iee parte la acel Congres, — să se anunțe înainte de 31 August la Pr. v. Conziliu Arhiepiscopesc din Sibiu.

Ce nu înțeleg unii abonați. Fiecare crede, că: dacă eu n'am trimis ai mei 75 Lei pe jumătate de an, cu aceia nu se fericește, nici nefericește foaia! Și așa se lasă și nu-i trimite.

Dar când le om spune că cei 40 Lei dela unii (pe pătrar de an), 75 dela alții pe 1/2 an, sau 150 pe anul întreg, rămași neplătiți fac o sumă de vre'o 320.000 Lei cari trebuiau să ne vie acum la jumătatea anului și că ne-venind avem năcaz cu Fabrica de hârtie și cu banca la care suntem și noi datori, — va înțelege fiecare ce rău face foii, că nu grăbește a-și trimite — puținul său!

Din Pricaz. Studentimea română ortodoxă din comuna Pricaz (lângă Orăștie) invită la Producțiunea Teatrală urmată de dans, care va avea loc Duminecă în 28 Iulie 1929 în localul domnului Petru Mănuț. Venitul se dă fondului pentru clădirea bisericii. Spun poezii dsoarele E. Hanciu și E. Stărc, și dnii studenți I. Stărc, și A. Doroga, apoi mai mulți joacă o piesă teatrală.

De „Ziua Crucii”, în toamna anului de față, vor avea loc la Turda sărbări de seamă: Pe atunci asociațiunea „Astra” își va ținea acolo adunarea sa generală și din acel prilej se va desvâli și bustul (figura din brâu în sus, turnată în bronz) a marelui Român Dr. Ioan Rațiu, unul dintre întemeetorii Asociațiunii, fost Președinte al Partidului Național.

Tot pe atunci se va organiza acolo o Expoziție cu lucruri din Industrie și Agricultură, pentru a arăta în ce stare de dezvoltare se află aceste doi rami de muncă la poporul nostru astăzi.

Ne părăsc Săcuii. Compose-soratele săcuesti din județul Cluc, ci-că au de gând să părăscă și ele Statul român la „Liga Națiunilor”, că le-a expropriat pădurile și nu li s'au mai dat înapoi. Și credem că nici nu li se vor mai da.

Dar vedem aci altceva: Dela Săcui s'au luat pădurile și s'au dat, — cum e cu dreptate, — pe preț de expropriere, așadar pe preț mic, comunelor și singuraticilor din partea locului (tot Săcui).

Dar lui Tischler Mór de ce nu i s'au luat? Colo un „Composesorat” (o întreagă tovarășie) creștină, —

dincoace un singur Jidan. Și tovarășiei creștine i s'a luat pădurea pe preț de expropriere, Jidanului i se cumpără azi cu preț bun, spre a se da Moților...

Dela Muzeul Militar național.

— Consiliul de conducere al Muzeului Militar național face cunoscut că a hotărât să înscrie pe pereții rotunzi ai scării de onoare din Muzeul Militar cari se vor acoperi cu plăci de de marmoră, numele tuturor ofițerilor și asimilaților, morți în războiu în timpul dela 14 August 1916 până la 1 Octomvrie 1919, în scopul de a proslăvi pe cei cari prin sacrificiul vieții, au contribuit la unirea tuturor Românilor. Pentru a se încungiura greșelile și a se întregi datele ce mai are, Consiliul de conducere al Muzeului, — roagă pe toți cei cari au rude sau cunoștințe, cuprinse în categoria de mai sus, să încunoștiințeze direct Muzeul militar național (Parcul Carol, București) trimițându-i următoarele date:

Numele și pronumele mortului, gradul și corpul de trupă sau serviciul în care a contat, dat cu locul morții și eventual actele pe cari se sprijină aceste date.

CINEMA „ASTRA” din loc, va rula JOI seara celebrul film „Când un bărbat iubește”, extraordinară producție cinematografică după romanul lui Abbe Prevost „Manon Lescaut” cu concursul artiștilor: John Barymore și Dolores Costello, 10 acte.

DUMINECĂ, după masă și seara emoționantul film „Vândută de propria sa mamă” cu Dolores Costello, 7 acte și 2 acte comedie.

NUMERE DE PROBĂ

fără plată, trimitem tuturor cari ne cer, dându-ne adresa lor. Le trimitem foile de pe o lună de zile: unu sau doi numeri din cei din urmă și doi dela cerere 'ncolo. 0-3

Din minunile zilelor noastre.

Metropolitul Nectarie al Bucovinei, sfințește banca Evreului Anhaub, — dar nu dă voce să se sfințească un steag creștinesc dârz apărător chiar al bisericii!.

Primim următoarea scrisoare:

Mănăstirea Putna, 15 Iul. 1929.

Dle Redactor! Pe ziua de 15 Iulie n. (2 Iulie cel vechiu) când se împlinesc 425 de ani decând Domnul și Părintele nostru Ștefan cel Mare și sfânt a fost înmormântat în această istorică și prea cinstită Mănăstire de el zidită, — am venit o ceată de credincioși „Legionari”, membri și soldați ai „Legiunii Arhanghelul Mihail” dela Iași, ca să ne închinăm sfintei lui umbre.

Suntem 50 de înși, soli ai mai multor ținuturi cu credincioși acestei Legiuni luptătoare pentru neam și creștinism, — între noi 5 înși veniți din granița Bănățului!

„Am venit până aci pe jos 30

de kilometri, cu capetele descoperite însoțind Steagul Legiunii, steag nou și frumos, îndemnător la jertfă pentru țară și credință, dorind noi a-l sfinți aci, la Mănăstirea viteazului Voevod, care ne e pildă chemătoare...

Știința că unde mergem, cu ce scop și în ce slujbă, — ne-a dat tărie să le purtăm fericiti și oboseala și povara ce-o aveam în spate.

Dar mare a fost desamăgirea sufletelor noastre, când la rugarea călduroasă și increzătoare ce i-am făcut, ca să ne sfințească Steagul, Starețul Mănăstirii, căutându-și mai o pricină, mai alta, nu a voit să ni-l sfințească, spunând că trebuie să ceară întâi voce dela mai marele sau, Metropolitul din Cernăuți.

După 2 zile de așteptare a „răspunsului” ni s'a spus că — Înalt Prea sfințitul Metropolit Nectarie, nu-i dă voce a face sfințirea cerută.

Și așa plecăm azi înapoi, cu sufletul rănit și cu steagul tot nesfințit!

Dar l'am ținut și străjuit pe lespedea mormântului Voevodului o zi întreagă, ca prin aceasta să-și primească sfințirea tainică dela el!.. Și ne-am jurat să nu-l sfințim altfel și alurea, ci tot aici, când D-zeu ne va ajuta să venim biruitori asupra dușului vrăzmaș și orbit care stăpânește astăzi pe paznicii unor locuri atât de mari și sfinte ca acestea!

Și bună nădejde avem că vom veni!

Cu o cale, două împărtășiri mult grăitoare:

1. Aici este o Statuie alui Eminescu, pusă de neamul românesc, recunoscător celui ce așa de frumos și cu adâncă înțelegere a scris versurile sale patriotice. În platra mormântului au fost săpate vestitele lui versuri:

„Cine-a îndrăgit străinii
Mănca-l-ar inima câinii”...

Aceste versuri au fost rase și urmele literelor umplute cu gips, — din porunca Starețului Mănăstirii!.. (Se poate că duhovnicia sa o fi primind, ba chiar poftind la Mănăstire vara și oaspeți strelni, cari pe aici sunt mai ales Jidani!, și ca să nu-i supere cuvintele prea înflăcăratului și dreptului Român, — a ras versurile cele mai pline de patriotism și de Românism ale acelui!..)

2. Metropolitul Nectarie, a sfințit el însuși în persoană, Banca lui Anhaub (Jidanul ajuns putred de bogat din tăierea ca pe nimic a pădurilor bisericii bucovinene) la Cernăuți, — iar nouă, luptătorilor creștini și români, nu ne-a dat voce să ne sfințim steagul organizației noastre luptătoare!..

Peterin.

Nu avem multe de adaus la aceste știri rușinoase.

Stăm uimiți în fața lor. Vedem o ceată de tineri din cei cu suflute mai pline decât ale noastre ale tuturor, de dorul de mărire a neamului și a bisericii noastre creștine, cari, chiar fiind în o măsură oarecare visători, — ei visează un viitor

mai bun cel puțin copiilor noștri! — prin urmare nu putem decât să-i cinstim pentru felul cum își poartă crucea credinței lor, și se arată gata de ori-ce oboseală, de jertfă și de ori-ce greutate și primejdii, în năzuința spre țelul lor. — Și vedem pe acei cari ar fi datorii a-i îmbrățișa cu lacrimi, a-i săruta pe frunte și a le dori din tot sufletul izbândă așa deplină precum ei și-o visează, vedem că-i împing dela ei, le închid ușile bisericii și-i trag napoi preoții, ea să nu le dea binecuvântarea lor!..

Și în capul acestor ciudați „creștini” vezi pe un Arhieru, care — s'a putut înjosi a merge să stropească el însuși, cu apă sfințită, banca celui mai mare vampir al Bucovinei, în special al Bisericii bucovinene în capul căreia stă preasfințitul!

Doamne iartă-l că — nu știe ce face.

Iar voi, tineri cu suflete pline de marea credință, credeți mai departe! Căci credința voastră nu poate fi zadarnică, ori câte fulgere ar izbi asupra ei unii rățaciți, mici sau mari, ai zilelor noastre urite, — căci prea e credința voastră dreaptă și cinstită!

E bucurie mare azi

în Ardeal, în Basarabia
și 'n Bucovina!

Că nu trebuie să mai meargă lumea la București! Numai la Cluj, la Chișineu și la Czernowitz!

Legea nouă administrativă, pentru noua rînduire a țării, e votată pe când cetitorii noștri cetesc aceste știri, și va trece repede prin Senat, va fi iscălită de Înălții Regenți și va intra în putere de drept.

Sunt mulți cei-ce se bucură de aducerea ei. Iaca cine se bucură mai ales:

1. Acei cari nădăjduesc a ajunge în înaltele slujbe ale așaziselor „Asociații de Județe” (sau Directorate pe ținuturi, sau Gubernii). Că acelea deschid slujbe noi multe și cei cari au „sprijinuri” bune la stăpânii zilei, fruntașii de partid sau copii și nepoții lor, pot ajunge bine.

2. Se bucură toți câți locuind prea departe de București, li se scurtă drumul în treburi ce au prin Ministere, — că și aci în Cluj, în Timișoara, în Cernăuți, în Chișinău, își găsesc mai ușor oamenii cu cari să se înțeleagă în treburile lor. (Poate nici n'or fi așa scumpe „înțelegerile” ca la București. Aci se vor găsi, macar la început, oameni ce se mulțumesc și cu mai puțin...).

3. Se bucură și oamenii cei cu gând curat, cari știu că prea erau îngrămădite lucrurile în Ministerele din București, și prin împărțirea celor mai multe din ele Directorilor din fruntea Asociațiilor, se mai descarcă Ministerele, încât lucrurile ce fi se vor păstra totuși lor, — vor putea fi hotărâte mai repede, mai ușor.

4. Dar se bucură mai ales și

mai ales toate neamurile minoritare (streine)! Ungurul și Sasul și Săcul și Jidanul maghiar din Ardeal, care până acum era silit a merge la București, și acolo a vorbi românește, — zice: Bine c'am scăpat de acest canon! Nu mai merg la București, mă duc numai la Cluj-Kolozvár, unde și aerul și apa e e mai „de-a noastră” și mai plăcută stomacului nostru. Ești cam între de ai tăi. Ai cui grai și o vorbă ungurească ori nemțască, nu ești silit să-ți muști atîta limba cu vorba valahă!... Cunoști oamenii; te cunosc. Totul merge mai ușor. De București mai vorbești din Paști în Paști, ba îl poți și uita de tot!..

Tot așa vorbește cu bucurie Neamțul din Bucovina cu Rutenii și Jidanii ei cei mulți. De aci încolo numai la Cernowitz... — Și tot așa Rușii și Rusificații și Jidanii ruși din Basarabia. La Kișineu!..

Bucuria lor, că de București trebuie să audă și să vorbească, cât mai puțin...

— Dar, mîncînd crește poftă!.. Acum se ridică Dobrogenii și spun: Să ne dați și nouă un Directorat la Constanța, pentru Dobrogea și Cadrilater!

Și s'au ridicat cei din Galați și cer un Directorat pentru Galați!

Și n'au gust rău, când se știe, că Directorul e în rang de *Ministru Secretar de Stat*, cu plată și fală de Ministru, și avînd *Secretari Generali*, ca cei din Ministeriu și slujbași un rol bun, — cam ca de 2 ori cât o Prefectură conducătoare de un Județ.

E deschidere de drum larg și cărări multe pentru mulți doritori de slujbe, cu plată bunicică dela Județele cari se vor ține de „Directorat”.

Din alte țări.

Între China și Rusia e pe cale a se face pace înainte de a se fi tras vre-o sabie. Numai s'au încruntat una către alta, și și-au chemat acasă, mînioase, pe solii ce-i aveau una la alta, ca oameni de legătură.

Au primit mijlocirea Americii, ca să facă pace între ele.

Adevărul e, că nu prea avea nici una prea mare poftă de „bătăle”.

Prigonirea Duminecii.

La noi abia începe, dar va urma.
— În Rusia însă e deplină. —

Scriam într'un număr trecut, că și la noi guvernul a dat „deslegare” poporului de a putea lucra Dumineca... Deocamdată la fân, la câmp, la mai puțin, — c'apoi se deprinde el a nu mai cinsti Dumineca, și va urma și „deslegarea” cea de tot, — chiar cum o poftesc și o pregătesc dușmanii sfintei noastre legi creștine!

În Rusia însă, unde acești dușmani vicleni și primejdioși ai creștinismului, sunt la putere, — prigoana împotriva Duminecii, e fătîșă și grozavă.

Un mare ziar german din Viena, „N. Fr. Presse” scrie, că în orașul Leningrad (fostul Petrograd) un mare număr de fabrici, cari pot odihni Dumineca sau când vreau (că sunt și de cele cari nu pot odihni, căci se răcesc uriașele lor cazane și nu le mai pot încălzi a doua zi, decât perzând o zi cu încălzirea lor), au hotărât să nu mai țină zi de odihnă Dumineca, doar acesta e numai un obicei al unei „credințe deșarte” (superstiții, ca credința în strigoi și în duhuri rele) și această „credință deșartă” trebuie stărpită!

Pilda acestor fabrici, e pe cale a fi urmată în toată Rusia. Și tot conducătorii pistrii ai acelor spun, că înțeleg și ei să dea lucrătorilor prilej de odihnă, dar pentru asta e destul o zi pe lună, și aceea să nu fie Dumineca!

Adecă îl întorc la religia păgână. Că așa e în Japonia cea cu credință păgână, acolo odihna nu e în fiecare săptămână, ci la sfârșitul și începutul lunii câte-o zi. Atunci odihnesc ei două zile după oaltă, cea din urmă a lunii încheiate și cea dintâi a celei ce se începe. Una de mulțămîntă că au împlinit o lună de muncă, alta de bucurie că încep o lună nouă.

Și orbii creștini nu văd mîna diavolului celui cu pistrii pe obraz, care lucrează cu atîta stăruință la nimicirea legii altora, în vreme ce el ține cu tărie de fer la a sa!

Nici comuniștii

din alte țări, nu se sufăr în Rusia

De curînd o solie de comuniști din America, și-au pus de gând să vie în Rusia, să vadă cum e de frumos în „raiul bolșevic”. Că de prin gazete ei așa știau, că aci e ca 'n raiu, față de alte țări și chiar față de America!

Dar după ce au sosit în țară și au văzut ce e aci, — au avut nesocotința de a-și cam arăta părerile, că aci, zău, numai „rai” nu e...

Atîta i-a trebuit stăpînirii bolșevice-comuniste din Moscova: Îndată a dat poruncă: Jupânii „oaspeți” americani să-și facă repede bagajele, să pacheteze ce au până mai e a lor, și — să plece din țară!

Unii din ei au și fost arestați pentru că ar fi scăpat o vorbă adevărată despre cele văzute.

Posta Redacției.

DSale Silvestru Cuclurean în Hurguieni, (Bucovina). Bani d-tale (150 L.) au sosit la timp și s'au scris la plata foilor pe anul de față. Dacă ai mai căpătat un Mandat Postal, — acela nu e provocare de plată pentru cei ce au plătit deja, ci e spre ajutor celor ce n'au plătit. (Vezi și răspunsul dat numărul trecut la Posta Redacției). Ești în bună ordine cu plata foilor pe anul de față. O, de ar fi toți ca d-ta, ce bine ar fi de noi! Să trăești.

DSale Const. Croitori, în Mînst. Humorului (Bucov.). De aici folle au început a vi se trimite de'n dată

ce am primit banii. Dar banii vin cu încetineală, mai încet ca scrisorile. Aici încă mai trece vre-o zi până vin scrisi în cărți și se începe trimiterea foilor.

Și dacă omul așteaptă sosirea folii așa de repede, ca răspunsul la o cartă postală, — se năcăjește în înzadar, căci nu se poate. De aceea mulți ne scriu nerăbdători, la câteva zile după trimiterea banilor, și pe când vine scrisoarea, foile au plecat de aici. Așa a fost și cu Dvoastre.

Anunț de neplată.

Subscribul fac cunoscut dlor comercianți din Orăștie, Abrud, sau de aiurea, că fiind în cale de divorț cu Lucreția Tomuş m. Sinea, din Abrud, nu voiu recunoaște nici o datorie pe care respectiva ar face-o în contul meu și nu o voiu plăti.

(1—1 1836) NICOLAE SINEA
ft. Ajut. de Sublecot., Orăștie.

De vînzare din mîna liberă
o mașină Camionetă Chevrolet în stare bună, folosită un an de zile, tip 28. Cine reflectează să se adreseze la:

Ignă Josif I. Petru
(1837) 1—2) Dobra (J. Hunedoarei).

Nr. G. II 201—928.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul aduc la cunoștința publică, că lucrurile următoare ș. a.: car, porc, etc. cri în urma dec. Nr. 5071/927 din anul 1927 al judecătoriei mixte Orăștie, s'au secestrat în comuna Tămășasa în favorul următoarei Casei de credit Exp. Orăștie, repr. prin Dr. I. Radu, pentru încassarea capitalului restant de 2750 lei, și acc. se vor vinde prin licitație publică la 27 Iulie 1929 la orele 4 d. m. în comuna Tămășasa la locuința urmăritului.

Lucrurile susamintite vor fi vîndute în caz necesar și sub prețul de strigare.

Orăștie, la 8 Iunie 1929.

Kosztaczky,
(1838 1—1) delegat judecătoresc.

Caut un

INVĂȚĂCEL

băiat din casă bună, cu purtare bună, pentru prăvălia mea de Manufactură și coloniale.

Teofil Faur
(1827 3—3) comerciant, Abrud.

Bolnavii de
PLĂMANI
astmatici bolnavi de pept
scrofuleși anemici
săraci de sînge slăbiți

adă mult dorita ușurare a suferințelor lor prin
Siropul VERTEȘ
4 sticle 540 Lei prin ramburs.
Spese postale și ambalaj
în regie proprie.

Farmacia la „VULTURUL ALB”
Nr. 33, Lugoj Bănat.